

Zygmunt Dulczewski

Sekcja Socjograficzna Instytutu Zachodniego w Poznaniu

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 13/2, 143-144

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

1. Analiza struktury ludności poszczególnych powiatów województwa opolskiego według wieku i płci oraz ruchu naturalnego w latach 1950—1956, wykonana przez T. Jaroszewiczową;

2. Analiza demograficzna ludności rodzimej w poszczególnych osiedlach powiatu opolskiego, przeprowadzona przez J. Balarę przy pomocy U. Zelisko i J. Banasińskiego.

Mgr B. Garyga przy pomocy mgr K. Hofmana i mgr T. Wesołowskiej prowadzi badania socjologiczne w jednej wsi w powiecie Olesno, w której mieszka wyłącznie śląska ludność rodzima.

Badaniem krańcowo odmiennego typu wsi na Opolszczyźnie zajmuje się mgr J. Tyślewicz. Wieś ta składa się wyłącznie z przesiedleńców z za Buga i z okolic Żywca.

Dr W. Świrski zajmuje się zbieraniem materiałów do pracy pt. „Czynniki przyspieszające adaptację repatriantów ze wschodu”.

Problemowi migracji śląskiej ludności rodzimej poświęcone było specjalne posiedzenie Komisji Zagadnień Demograficznych i Socjologicznych Rady Naukowej Towarzystwa Rozwoju Ziemi Zachodnich, które odbyło się w Opolu w maju 1958 r.

Głównym terenem badań socjologów wrocławskich jest z natury rzeczy Wrocław i województwo wrocławskie nie leżące w zasięgu działania Instytutu Śląskiego w Opolu.

Pod bezpośrednim kierownictwem doc. dr S. Gołachowskiego prowadzone są badania nad strukturą społeczną i zawodową ludności jednej z dzielnic Wrocławia. W badaniach tych bierze udział dr W. Świrski oraz mgr M. Popiacki. Punktem wyjścia jest gospodarstwo domowe. Do zbierania danych statystycznych służy kwestionariusz.

Mgr B. Garyga z pomocą mgr L. Mościckiej oraz studenta C. Wańczowskiego latem 1958 roku przeprowadził badania w jednym z większych zakładów przemysłowych we Wrocławiu. Jest to kontynuacja badań prowadzonych pod kierownictwem prof. dr P. Rybickiego i przerwanych w roku 1948. Obecnie w badaniach tych zastosowano metodę tzw. „obserwacji uczestniczącej”.

Podkreślić należy, że badania socjologiczne w zakładach przemysłowych spotkały się z uznaniem i poparciem Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej we Wrocławiu.

Ponadto badania socjologiczne prowadzone we wrocławskich zakładach przemysłowych jak i badania nad strukturą społeczną i zawodową poszczególnych dzielnic Wrocławia spotkały się z żywym zainteresowaniem ze strony Miejskiego Zarządu Architektoniczno-Budowlanego Prezydium Rady Narodowej Miasta Wrocławia.

W wyniku kontaktów pracowników Katedry Socjologii z Głównym Architektem Wrocławia prof. inż. L. Dąbrowkim i mgr inż. S. Niemierko w badaniach socjologicznych prowadzonych we Wrocławiu uwzględniono szerszej problematykę wiążącą się ściślej z zagadnieniami urbanistycznymi. Zaś dzięki pomocy finansowej Miejskiego Zarządu Architektoniczno-Budowlanego możliwe było przeprowadzenie badań w szerszym zakresie.

Poza Wrocławiem w powiecie Bolesławiec mgr C. Buczek prowadzi badania nad reemigrantami z Jugosławii, którzy osiedlili się tam zwartą grupą i wyraźnie wyodrębniają się wśród ludności Dolnego Śląska.

Bolesław Garyga

SEKCJA SOCJOGRAFICZNA INSTYTUTU ZACHODNIEGO W POZNANIU

Prace naukowe Sekcji Socjograficznej Instytutu Zachodniego w Poznaniu koncentrowały się w głównej mierze na problematyce społecznej Ziemi Odzyskanych. Najwięcej uwagi poświęcono rozwinięciu terenowych badań socjologicznych. Dążeniem Sekcji jest

opracowanie szeregu monografii poświęconych bądź poszczególnym miejscowościom, bądź większym jednostkom terytorialnym na Ziemiach Odzyskanych. Obok pracowników Instytutu Zachodniego brali udział w badaniach pracownicy Zakładu Socjologii i Historii Kultury PAN, Instytutu Historii PAN, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu, Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego — Oddział w Poznaniu oraz nauczyciele szkół średnich.

W woj. zielonogórskim prowadzili prace badawcze: doc. dr J. Kwiatek — nad tworzeniem się więzi społecznej na wsi lubuskiej (wieś Lubinicko, pow. Świebodzin, i wieś Jędrzychów, pow. Zielona Góra); dr W. Ochmański — nad integracją społeczną ludności wiejskiej (wieś Toporów, pow. Świebodzin); mgr K. Żygulski — nad ludnością repatriancką (miasto Gubin nad Nysą); mgr A. Głapa — zagadnienie grup etnicznych na terenie m. Gubina; mgr J. Tomaszewski — nad integracją społeczną ludności m. Kargowa, pow. Sulechów; mgr J. Konieczny — nad osadnictwem miejskim pogranicza (m. Kostrzyn nad Odrą); mgr B. Chmielewska — zagadnienie współżycia ludności rodzimej z ludnością osadniczą (Nowe Kramsko i Kolesin, pow. Sulechów) oraz studia nad osadnictwem wiejskim (Łęgowo, pow. Sulechów, i Głuchowo, pow. Sulęcín); mgr A. Kwilecki — problematyka społeczna osadnictwa wiejskiego (wieś Lipiny pow. Nowa Sól). W powiecie międzyrzeckim woj. zielonogórskiego dr Z. Dulczewski i mgr J. Konieczny brali udział w badaniach kompleksowych zorganizowanych przez zespół naukowców poznańskich. W wyniku tych badań ma powstać praca zbiorowa o powiecie międzyrzeckim.

W woj. szczecińskim i koszalińskim kontynuowano prace badawcze nad osadnictwem rybackim nowoodzyskanego wybrzeża w latach 1945—1958 (dr Z. Dulczewski). Nowe badania nad ludnością słowińską we wsi Kluki, pow. Słupsk, podjęła mgr J. Komorowska oraz nad osadnictwem wiejskim mgr B. Walerowicz (wieś Ślepece, pow. Świdwin).

W woj. wrocławskim zast. prof. mgr W. Markiewicz podjął badania nad poczuciem narodowym grup mniejszościowych, ludności rodzimej i reemigrantów na terenie m. Wałbrzycha.

W woj. poznańskim na terenie przyłączonego powiatu Trzcianka mgr A. Kwilecki podjął prace badawcze nad osadnictwem wiejskim.

Odrębny charakter mają prace dr T. Z. Wierzbickiego zajmującego się emigracją na Ziemię Odzyskaną ludności wywodzącej się ze wsi Żmiąca, pow. limanowskiego. Uwaga badającego zwrócona jest na zagadnienie wrastania tej ludności w nowe społeczności lokalne oraz na kontakty społeczne z wsią macierzystą i oddziaływanie na dawne środowisko społeczne.

Na wniosek Sekcji Socjograficznej Instytutu Zachodniego utworzono w woj. zielonogórskim przy Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej stanowisko radcy socjologa, a w porozumieniu z władzami szkolnymi tego województwa delegowano jednego z pracowników naukowych Instytutu na jeden rok na stanowisko nauczyciela wiejskiego. Prace te umożliwią pracownikom naukowym podejmowanie określonych działań społecznych w badanych środowiskach i śledzenie przebiegu i skutków tych działań. Są one jedną z prób wiązania teorii naukowej z działalnością praktyczną. Metoda taka nazywana jest w Stanach Zjednoczonych Am. Płn. *action research*.

Zygmunt Dulczewski